

Grönbok om att ta tillvara potentialen i den kulturella och den kreativa sektorn

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens grönbok om att ta tillvara potentialen i den kulturella och den kreativa sektorn, KOM (2010) 183. Syftet med grönboken är att inleda en diskussion om hur Europa ska kunna skapa de rätta förutsättningarna för att kreativitet och innovation ska blomstra i en ny företagskultur.

Inledningsvis framhåller utskottet att kulturpolitiken är en nationell angelägenhet, även om kulturområdet onekligen påverkas av EU:s övergripande regelverk på en rad områden som t.ex. konkurrens- och skatteområdena och på det immaterialrättsliga området. Samtidigt välkomnar utskottet att kommissionen uppmärksammar den kulturella och den kreativa sektorns möjligheter att bidra till tillväxt och sysselsättning. Förutsättningarna för att skapa en gynnsam jordmån för detta skiftar emellertid både inom och mellan medlemsstaterna. Därför bör de politiska insatserna anpassas och variera både regionalt och nationellt liksom på EU-nivå. Vidare understryker utskottet vikten av att de budgetära konsekvenserna av eventuella förslag som kan bli följden av grönboken begränsas.

För att nyföretagande och entreprenöriella insatser inom de kulturella och kreativa näringarna ska blomstra är det enligt utskottets bedömning nödvändigt att de kulturpolitiska insatserna samverkar med andra politikområden, exempelvis utbildningsväsendet. Åtgärder bör därför sättas in redan på skolnivå. Barn och unga bör få tillgång till olika kulturyttringar, ta del av kulturarvet och själva pröva på att spela teater, dansa eller musicera. De konstnärliga högskoleutbildningarna på grundnivå bör innehålla inslag av ekonomi och annat som krävs för den som ska driva ett företag. Vidare är det önskvärt att humaniora och estetiska kurser ses som naturliga inslag i andra utbildningar.

Samverkan bör också utvecklas på såväl myndighetsnivå som gräsrotsnivå mellan olika företagare inom de kulturella och kreativa näringarna, liksom mellan olika finansiärer. Vidare är det angeläget att den administrativa bördan för företagare minskar och att regelförenkling prioriteras. Dessutom får säkerligen kreativiteten bättre förutsättningar att blomstra om

attityden hos beslutsfattare och finansiärer är tillåtande. Inom all konstnärlig verksamhet bör det – liksom på andra områden – vara tillåtet att misslyckas.

I utlåtandet lämnas en rad exempel på kulturella och kreativa verksamheter från svenska förhållanden.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

I utlåtandet finns ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Grönbokens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets granskning	7
Särskilt yttrande	14
Grönbok om att ta tillvara den kulturella och den kreativa sektorn (s, v, mp)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Grönbok om att ta tillvara den kulturella och den kreativa sektorn

Riksdagen lägger utlåtande 2009/10:KrU14 till handlingarna.

Stockholm den 15 juni 2010

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Christer Nylander (fp), Cecilia Magnusson (m), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Dan Kihlström (kd), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Camilla Lindberg (fp), Esabelle Dingizian (mp), Göran Montan (m), Anneli Särnblad (s), Helena Bouveng (m) och Per Lodenius (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kammaren hänvisade den 6 maj 2010 Europeiska kommissionens grönbok Att ta tillvara potentialen i den kulturella och den kreativa sektorn (KOM (2010) 183) till kulturutskottet. Kommissionen har uppmanat alla berörda parter att lämna kommentarer till frågorna och texten i grönboken senast den 30 juli 2010.

Utskottet mottog den 2 juni 2010 Regeringskansliets faktapromemoria 2009/10:FPM86 Grönbok om den kulturella och den kreativa sektorn. Under beredningen av ärendet lämnades information muntligen den 3 juni 2010 av kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth med medarbetare.

Grönbokens huvudsakliga innehåll

Kommissionens avsikt med grönboken är att den ska starta en debatt om vad som behöver göras för att man ska kunna åstadkomma en verkligt stimulerande kreativ miljö för EU:s kulturella och kreativa sektorer.

Kommissionen framhåller att den snabba utvecklingen av ny teknik och den ökade globaliseringen för Europas del har inneburit en radikal vändning från traditionell tillverkningsindustri mot produktion av tjänster och innovationer. Om Europa vill behålla sin konkurrenskraft i den globala miljön måste därför de rätta förutsättningarna finnas för kreativitet och innovation. Det finns enligt grönboken en outnyttjad potential för tillväxt och sysselsättning i den kulturella och den kreativa sektorn, som kan bidra till att målen för Europa 2020-strategin¹ och några av dess ledande initiativ² uppnås.

Studier visar att det inom de kulturella och kreativa näringarna finns innovativa företag med stor ekonomisk potential. Dessa näringar hör till Europas mest dynamiska sektorer och bidrar med cirka 2,6 % till EU:s BNP. De har hög tillväxtpotential och ger kvalitetsjobb till cirka fem miljoner människor i EU:s 27 medlemsstater.

Av grönboken framgår det att kulturellt innehåll har stor betydelse för utbredningen av informationssamhället och påskyndar investeringar i infrastruktur och bredbandstjänster m.m.

¹ Kommissionens förslag till strategi för tillväxt, Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, har diskuterats av Europeiska rådet och väntas bli antaget i juni 2010.

² Kommissionen har inom ramen för Europa 2020-strategin föreslagit sju initiativ som ska påskynda tillväxten. Bland initiativen märks Innovationsunionen, En digital agenda för Europa och En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen.

Vidare sägs det att den kulturella och den kreativa sektorn via partnerskap med utbildningssektorn även har stor betydelse när det gäller att utrusta Europas medborgare med kompetens inom skapande och företagande samt i deras kontakter med andra kulturer.

De viktigaste drivkrafterna för att vidareutveckla den kulturella och den kreativa sektorn utgörs av kulturell mångfald, globalisering och digitalisering. För att sektorerna ska kunna dra nytta av dessa drivkrafter gäller det

- att skapa grundförutsättningar som ger företagare större möjligheter att experimentera och göra innovationer och som bidrar till att de lättare får tillgång till finansiering och rätt sammansättning av kompetens
- att den kulturella och den kreativa sektorn får hjälp att utvecklas på lokal och regional nivå, så att de därifrån kan ta språnget ut till andra länder och världsdelar
- att närma sig en kreativ ekonomi genom att låta bieffekterna från den kulturella och den kreativa sektorn vara pådrivande i en rad olika ekonomiska och sociala sammanhang.

Med den *kulturella sektorn* avses i grönboken traditionella konstområden som scenkonst, bildkonst och kulturarv. I sektorn inkluderas även film, dvd, video, tv och radio, videospel, nya medier, musik, böcker och press.

I den *kreativa sektorn* ingår arkitektur och formgivning, som integrerar kreativa element i bredare processer, samt undersektorer som grafisk formgivning, modedesign och reklam.

I grönboken ställs ett antal frågor som kommissionen önskar få belysta. Frågorna knyter an till följande rubriker.

- Att skapa de rätta grundförutsättningarna (3)
- Nya utrymmen för experimentering, innovation och entreprenörskap i den kulturella och den kreativa sektorn (3.1)
- Att bättre matcha färdigheterna inom den kulturella och den kreativa sektorn (3.2)
- Tillgång till finansiering (3.3)
- Lokal och regional utveckling som förutsättning för globala framgångar (4)
- Lokalt och regionalt (4.1)
- Rörlighet och spridning av kulturella och kreativa verk (4.2)
- Kulturutbyte och världshandel (4.3)
- Mot en kreativ ekonomi: den kulturella och den kreativa sektorns bieffekter (5).

Utskottets granskning

Faktapromemorian

I faktapromemorian redovisar regeringen sin preliminära ståndpunkt. Regeringen välkomnar att kommissionen lyfter fram den kulturella och den kreativa sektorns potential. Grönbokens slutsatser ligger väl i linje med den svenska politiken och de insatser som genomförs i Sverige, t.ex. inom ramen för regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar.

Regeringen påminner om Sveriges budgetrestriktiva hållning. Sverige ska mot den bakgrunden verka för att de ekonomiska konsekvenserna av förslag som kan väckas till följd av grönboken begränsas. Denna restriktiva hållning gäller både för statsbudgeten och för EU-budgeten. Sverige ska också verka för att sådana förslag i möjligaste mån finansieras över de nationella budgetarna.

Regeringen konstaterar att det på nuvarande stadium är för tidigt att säga hur kommissionen kommer att gå vidare efter den konsultation som nu påbörjas med grönboken. Det beror i hög grad på utfallet av konsultationen. Det är dock klart att kommissionen lägger mycket stor vikt vid de frågor som lyfts fram i grönboken och att man därför sannolikt återkommer med konkreta förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för den kulturella och den kreativa sektorn.

Subsidiaritetsprincipen

Eftersom det i grönboken inte har presenterats några konkreta förslag är det inte aktuellt med någon bedömning utifrån subsidiaritetsprincipen. Utskottet vill ändå understryka att kulturpolitiken är en nationell angelägenhet. Samtidigt är det ofrånkomligt att kulturområdet i medlemsstaterna påverkas av EU:s övergripande regelverk inom t.ex. konkurrens- och skattemrådena och på det immaterialrättsliga området.

EU:s roll på kulturområdet är främst att uppmuntra och stödja kulturellt samarbete mellan medlemsländerna och att bryta ned hinder av olika slag länderna emellan. Genom samarbete kan länderna mäta och jämföra sig med varandra samt stimulera och inspirera varandra till nya kulturella och kreativa insatser.

Utskottets ställningstagande

Kulturutskottet välkomnar att kommissionen uppmärksammar den kulturella och den kreativa sektorns möjligheter att bidra till tillväxt och sysselsättning inom hela EU. Dessa båda sektorer rymmer inom sig resurser som bör kunna utvecklas och utnyttjas. För medlemsstaterna gäller det därför att skapa en gynnsam jordmån i detta syfte. Förutsättningarna och möjligheterna varierar emellertid kraftigt både inom och mellan medlems-

staterna, beroende på bl.a. ländernas ekonomi, demografi, klimat, sysselsättningsgrad och utbildnings- och yrkesutbildningsnivå. Ett land som Sverige med en förhållandevis liten och utspridd befolkning har i dessa avseenden både för- och nackdelar. Därför bör de politiska insatserna anpassas och variera både regionalt och nationellt liksom på EU-nivå.

Kulturutskottet vill inledningsvis även understryka vikten av att de ekonomiska konsekvenserna av de förslag som eventuellt blir följden av grönboken begränsas både för medlemsstaternas budgetar och för den gemensamma EU-budgeten.

Utskottet önskar i det följande kommentera några av frågorna i grönboken genom att beskriva vissa svenska förhållanden. I något fall har ett exempel hämtats från grannlandet Finland. Utskottets synpunkter följer rubrikerna i grönboken.

Att skapa de rätta grundförutsättningarna (3)

Nya utrymmen för experimentering, innovation och entreprenörskap i den kulturella och den kreativa sektorn (3.1)

För att nyföretagande och entreprenöriella insatser inom den kulturella och den kreativa sektorn ska blomstra är det enligt utskottets bedömning nödvändigt att de kulturpolitiska insatserna *samverkar* med andra politikområden, exempelvis med utbildningsväsendet. Åtgärder bör därför sättas in redan på skolnivå. Barn och unga bör få tillgång till olika kulturyttringar, ta del av kulturarvet och själva pröva på att spela teater, dansa eller musicera. De som utbildar sig på de konstnärliga högskolorna bör under grundutbildningen även få lära sig ekonomi och annat som krävs för att driva ett företag, något som också framhålls i regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar. Vidare är det önskvärt att humaniora och estetiska kurser ses som naturliga inslag i andra utbildningar. Detta förekommer redan på sina håll men borde kunna införas på fler ställen. Studenterna kan på så sätt få förståelse för kultur och disciplinerna ges möjlighet att befrukta varandra.

Ett exempel på en nationell svensk satsning för barn och unga är Skapande skola som syftar till att ge barn och unga oavsett bakgrund möjlighet till eget skapande och att delta i kulturella verksamheter i samverkan med det professionella kulturlivet inom ramen för skolarbetet. Ett annat exempel är de kommunalt drivna kultur- och musikskolorna i Sverige, som också har till syfte att utveckla barns och ungas kreativitet.

Ett exempel på hur barns känsla för kultur och deras kreativa sida kan väckas har kulturutskottet hämtat från en förort till Göteborg. Där utvecklar den kommunala kulturskolan en svensk variant av den sydamerikanska musikutbildningen El Sistema. El Sistema bildades ursprungligen i Venezuela för att hjälpa barn i underprivilegierade områden ur fattigdomen. Barn och ungdomar i Göteborg får nu chansen att på ett seriöst sätt förkovra sig i främst klassisk instrumentalmusik.

Enligt kulturutskottets uppfattning bör sådana kultursatsningar kunna ge effekt på både kort och lång sikt. Barnen bär med sig sina erfarenheter upp i vuxen ålder och företrädarna för de konstnärliga och kreativa yrkena får arbetstillfällen och möjlighet att visa upp vad de kan bjuda på och förmedla sina kunskaper.

Ett exempel på hur olika discipliner ska kunna befrukta varandra har hämtats från Finland, där Aaltouniversitetet i Helsingfors bildades den 1 januari 2010 genom att Tekniska högskolan, Helsingfors handelshögskola och Konstindustriella högskolan slogs samman. Förhoppningen är att denna sammanslagning ska gynna ett tvärvetenskapligt samarbete och erbjuda en lämplig ram för växelverkan mellan konst och vetenskap.

Även samverkan på såväl myndighetsnivå som gräsrotsnivå mellan olika företagare inom de konstnärliga och kreativa näringarna behöver utvecklas, liksom samverkan mellan olika finansiärer. Samverkan som ibland kan få fastare former och utvecklas till ett nätverkssamarbete kan bidra till att företagen får information och hjälp av varandra. Det borde i bästa fall kunna leda till att de medverkande kan fördela kostnader för utvecklings- och kompetensinsatser mellan sig och nå ut till fler kunder.

Vidare anser kulturutskottet att det är angeläget att den administrativa bördan för företagare minskar och att regelförenkling prioriteras. Dessutom får säkerligen kreativiteten bättre förutsättningar att blomstra om attityden hos beslutsfattare och finansiärer är tillåtande. Inom all konstnärlig verksamhet bör det – liksom på andra områden – vara tillåtet att misslyckas.

Utskottet kan konstatera att de tankegångar som förs fram i grönboken i mångt och mycket känns välbekanta. Kulturutskottet anordnade våren 2009 en offentlig utfrågning på temat kultur som kreativ tillväxtkraft. Flera av de inbjudna talarnas anföranden har visat sig ligga väl i linje med många av tankarna i grönboken.¹ Det kan emellertid vara på sin plats att i detta sammanhang också nämna att en av talarna påminde utskottet om att konstnärligt skapande många gånger är som leken, avsiktslös och inte ett dugg nyttorelaterad. Nyskapande konst kan beskrivas som en lek där reglerna bestäms i efterhand. Konstnären provar olika former utan att ha någon som helst garanti för hur det färdiga verket kommer att tas emot. Hon eller han sätter varje gång sin karriär på spel.

Enligt utskottets mening är det angeläget att även denna aspekt vägs in i kommissionens fortsatta arbete med att ta tillvara de kulturella och kreativa näringarnas potential.

Att bättre matcha färdigheter inom den kulturella och den kreativa sektorn (3.2)

I Sverige utarbetar Högskoleverket underlag för universitetens och högskolornas planering av utbildningsutbud på grundnivå och avancerad nivå i relation till arbetsmarknadens framtida behov. Det är ett förhållandevis

¹ Kulturutskottets offentliga utfrågning om kultur som kreativ tillväxtkraft. Rapporter från riksdagen 2008/09:RFR10.

litet antal studenter som examineras från de konstnärliga utbildningarna. Ändå överstiger antalet examinerade ofta det antal som efterfrågas på arbetsmarknaden. Trots de osäkra arbetsmarknadsutsikterna är utbildningarna vanligtvis mycket eftersökta.² Kulturutskottet förmodar att det förhåller sig på ungefär samma sätt i fler EU-länder, något som i så fall bör uppmärksammas och beaktas på den gemensamma EU-nivån.

Enligt kulturutskottets uppfattning är det i första hand en uppgift för lärosätena att se till att studenternas färdigheter i de konstnärliga ämnena kompletteras med inslag av exempelvis ekonomi, bokföring och skatteregler. På så sätt skulle de troligtvis stå bättre rustade inför en kommande arbetssituation som fria företagare. Detta förekommer vid *Konstfack* i Stockholm som är en konst- och designhögskola med utbildningar på kandidat- och mastersnivå.

När det gäller grönbokens frågor om partnerskap, företagskuvöser eller inkubatorer och coachning vill utskottet peka på några aktuella svenska exempel som kan vara av intresse även för övriga EU.

På initiativ av bl.a. *Konstfack* bildades 2004 *Transit*, som är en viktig samarbetspartner för *Konstfack*. Den ideella föreningen *Transit Kulturinkubator* driver en verksamhet som vänder sig till kreatörer och kulturutövare inom konst, design, konsthantverk, film, musik och scenkonst som har en unik idé i kombination med kapacitet och kompetens och som vill utveckla sin verksamhet. Företag som ansluts till *Transits* inkubatorsverksamhet får kontorsplats tillsammans med andra företagare inom de kulturella och kreativa näringarna. De får regelbunden coachning och rådgivning, både individuellt och i grupp. De kan dagligen utbyta erfarenheter, idéer, tips och råd med de andra kreatörerna på *Transit* och de får tillgång till ett kontaktnät med ämnesspecialister och bransche experter.³

Brewhouse i Göteborg är ett kreativt center med fokus på musik-, film- och medieproduktion. Verksamheten är belägen i en före detta vattenfabrik som numera inrymmer en stor evenemangsarena, inkubatorer, kontorshotell, moderna studior, konferenslokal och restaurang. Inkubatorsverksamheten syftar till att stärka tillväxten och samtidigt minska klyftan mellan kultur och näringsliv. Genom att utveckla affärsidéer, starta bolag, ge vägledning om extern finansiering och bidra med kontorslokaler i centrala Göteborg stöder *Brewhouse* nya företag inom upplevelseindustrin.

Gothenburg Film Studios är en filmby som etablerats i en gammal fabrikslokal i Göteborg. Ett dussintal fria företagare inom filmbranschen har hyrt in sig i den stora fabrikslokalen och utgör nu ett kluster. På ett och samma ställe erbjuds tre olika filmstudior och en rad olika tjänster som kamera- och ljus teknik, kostymförråd, dekorsnickerier, ljudupptagning och efterbearbetning av ljud och bild. På kort tid har fem långfilmer producerats där samt en rad kort- och novellfilmer, reklamfilmer, tv-produktioner

² Uppgiften är hämtad från Högskoleverkets rapport Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden – Ett planeringsunderlag inför läsåret 2010/11 (2010:1 R).

³ Uppgifterna om *Transit Kulturinkubator* har hämtats från verksamhetens webbplats.

och musikvideoinspelningar. Verksamheten drivs utan offentliga medel. Gothenburg Film Studios har blivit en mötesplats där olika aktörer på filmområdet kan mötas och dra nytta av varandra.

Enligt utskottets bedömning är det av särskilt intresse att en av verksamheterna ovan, nämligen Gothenburg Film Studios, har vuxit fram helt utan offentligt stöd, vilket visar på en välkommen styrka i företagsidén. Andra inkubatorsverksamheter kan behöva uppmuntras genom någon form av stöd, exempelvis lokaler, rådgivning eller lånemöjligheter.

Tillgång till finansiering (3.3)

Kulturutskottet delar uppfattningen i grönboken att tillgång till finansieringsmöjligheter är avgörande för att företagen inom den kulturella och den kreativa näringen ska kunna etableras.

Enligt utskottets bedömning torde det vara lättare för ett ännu icke etablerat företag att få fram riskvilligt kapital från privata investerare om företagsidén först har granskats och bedömts vara livskraftigt av en oberoende part.

Lokal och regional utveckling som förutsättning för globala framgångar (4)

Lokalt och regionalt (4.1)

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk och social sammanhållning inom EU samt minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor. Dess främsta instrument är strukturfonderna, som även riktas till de kulturella och kreativa näringarna. Därutöver finns det förmodligen många olika sätt att stärka dessa näringar så att de integreras i den lokala och regionala utvecklingen.

Ett sätt kan vara att sprida goda exempel som bygger på samverkan mellan kultur och näringsliv, exempelvis insatser som genomförs inom det regionala tillväxtarbetet. Ett annat är att inrätta mäklarfunktioner – eller mellanhänder – som kopplar samman små företag inom de kulturella och kreativa näringarna med potentiella kunder.

Ytterligare ett sätt kan vara att satsa på att barn och unga får tillgång till kultur av hög kvalitet. Sådana insatser är dubbelriktade genom att de berikar barnen och de unga samtidigt som kulturella och kreativa entreprenörer får uppdrag. Detta har kulturutskottet berört ovan och bl.a. exemplifierat med satsningen på Skapande skola och den pågående musikutbildningen vid Kulturskolan i Göteborg. Det sistnämnda exemplet bygger på intryck från en annan världsdel och kan nog betecknas som en global framgång av det slag som kommissionen efterfrågar. Det är också ett intressant integrationsprojekt.

Rörlighet och spridning av kulturella och kreativa verk (4.2), Kulturutbyte och världshandel (4.3)

Enligt kulturutskottets bedömning kan s.k. virtuell rörlighet över Internet sannolikt bidra till att konstnärer möts på nätet. Likaså kan kulturella och kreativa verk spridas via Internet, och brukarna kan på så sätt lätt få tillgång till dem. Det är tänkbart att behovet av att mötas i verkligheten har minskat. Men konstnärer har i flera århundraden förflyttat sig mellan länderna i Europa och fört med sig influenser från ett land till ett annat och kommer säkerligen att göra så även i fortsättningen.

I detta sammanhang är det även värt att notera att kulturella samarbeten över nationsgränserna utvecklas på flera håll i Europa. Dessa samarbeten avser bl.a. kulturområdet. För Sveriges del gäller det gränstrakterna dels mellan Sverige och Danmark, dvs. Öresundsregionen, dels mellan Sverige och Finland, dvs. Tornedalen. Men även i trakterna mellan Sverige och Norge (som inte ingår i EU) finns ett sådant gränsöverskridande samarbete, nämligen mellan Värmlands län i Sverige och fylkena Hedmark, Östfold och Akershus i Norge. Det är önskvärt att kulturarbetarnas rörlighet över nationsgränserna främjas och att de problem som finns för dem som bor i det ena landet och arbetar i det andra undanröjs.

Mot en kreativ ekonomi: den kulturella och den kreativa sektorns bieffekter (5)

I grönboken efterfrågas bl.a. hur man kan påskynda bieffekterna från den kulturella och den kreativa sektorn på näringslivet och samhället i stort samt hur man bättre ska kunna stödja och främja mellanhänder mellan konstnärer och den kulturella och kreativa sektorn å ena sidan och skolor, högskolor, företag och myndigheter å andra sidan.

Då det gäller betydelsen av mellanhänder som förmedlare av konstnärliga upplevelser till arbetsplatser vill kulturutskottet särskilt peka på Tillt i Västra Götalandsregionen. (Tillt nämns även i grönboken, s. 20, fotnot 59.) Tillt har ett regionalt uppdrag att utveckla möten mellan kultursektorn och arbetsplatser inom privat och offentlig sektor i Västra Götaland. Tillt erbjuder rådgivning, utbildning och metoder att arbeta med kultur som verktyg för utveckling inom arbetslivet.

En metod som tillämpas inom Tillt är Airis⁴ som går ut på att en konstnär knyts till och finns på en arbetsplats under cirka ett år. Det kan vara en koreograf, dansare, tonsättare, musiker, skådespelare, dramatiker, bildkonstnär eller författare. Konstnären tar del av verksamheten och bidrar med sitt perspektiv. Därefter gör man gemensamt en plan för arbetet och målsättningen. Avsikten är att stimulera till innovativt tänkande och förändring med hjälp av fördjupad interaktion mellan konstnären och människorna på arbetsplatsen.

⁴ Airis är ett skyddat varumärke som etymologiskt har sitt ursprung i begreppet Artists in residence. Begreppet Airis står emellertid för interaktivitet på ett sätt som vanligtvis inte förknippas med Artists in residence.

Grönboken tar slutligen upp frågan om den kulturella och den kreativa sektorns bieffekter, något som har diskuterats livligt i Sverige på senare år. Det går inte att bortse från att kulturens samspel med och inverkan på många andra samhällsområden i hög grad bidrar till samhällsutvecklingen på en rad områden. Det kan t.ex. gälla utbildnings-, folkhälso- och näringslivsområdena. Några av dessa aspekter på kulturens kraft har berörts i detta utlåtande.

Särskilt yttrande

Grönbok om att ta tillvara den kulturella och den kreativa sektorn (s, v, mp)

Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Anneli Särnblad (s) anför:

Vi har ställt oss bakom de synpunkter och de exempel som framförs i kulturutskottets utlåtande över EU-kommissionens grönbok om att ta tillvara potentialen i den kulturella och den kreativa sektorn. Vi konstaterar emellertid att grönbokens perspektiv på kultur är snävt och alltför näringsinriktat. Detta har fått till följd att kulturutskottets utlåtande blivit ensidigt. Mot den bakgrunden hade det varit värdefullt om utskottet i detta sammanhang hade understrukit kulturens egenvärde och det förhållandet att kulturen ger oss glädje, insikter, olika uttrycksmöjligheter och ett rikare liv.

Vi ställer oss bakom uppfattningen att barn och unga ska få tillgång till olika kulturyttringar och möjlighet att spela teater, dansa och musicera. Likaledes anser vi att det är önskvärt att humaniora och estetiska kurser blir naturliga inslag i olika utbildningar. Vi vill därför påminna om att estetisk verksamhet nu tas bort som kärnämne i gymnasieskolan, något som vi beklagat. Vi anser nämligen att det är angeläget att även gymnasister tränas att använda och tolka kulturella uttrycksformer så att de inte begränsas i sin utveckling och vi i förlängningen får ett torftigare kultur- och samhällsliv och minskad kreativitet.

Då det gäller utskottets redogörelse för kulturella samarbeten över nationsgränserna hade det varit på sin plats att även redovisa att det pågår ett mycket brett samarbete mellan de nordiska länderna inom ramen för Kulturkontakt Nord. Denna institution tillkom 2007 och utgör en del av Nordiska ministerrådets organisation. Kulturkontakt Nord har i uppdrag att främja och utveckla det nordiska kultursamarbetet och lämnar bidrag till projekt inom två olika program, nämligen kultur- och konstprogrammet och mobilitets- och residensprogrammet. Kultur- och konstprogrammet vänder sig till dels professionella kulturoperatörer och konstnärer, dels amatörkultur- och frivilligsektorn. Mobilitetsprogrammet är öppet för deltagare från de nordiska och baltiska länderna och syftar bl.a. till mobilitet för individer och nätverksbyggande för kulturaktörer.

Det hade även varit lämpligt att lyfta fram förekomsten av de bilaterala fonder som finns i de nordiska länderna och som är viktiga för det kulturella utbytet. För Sveriges del gäller det Kulturfonden för Sverige och Finland, Svensk-isländska samarbetsfonden, Svensk-norska samarbetsfonden och Svensk-danska kulturfonden.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Europeiska kommissionens grönbok Att ta tillvara potentialen i den kulturella och den kreativa sektorn KOM(2010) 183.